

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.049 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **Іванову Павлу Володимировичу** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – **«Графічна ідентифікація учасників цивільних правовідносин»**.

«06» липня 2024 року.

ІВАНОВ Павло Володимирович, 1989 року народження, громадянин України. Освіта вища: У 2011 році закінчив Хмельницький університет управління та права за спеціальністю «Правознавство», кваліфікація юрист (диплом спеціаліста).

З лютого 2022 року працював на посаді начальника управління з ретроконверсії Головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області. З 18 червня поточного року – заступник начальника Головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області.

Аспірант Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Наукова керівниця: **КОЖЕВНИКОВА Вікторія Олександрівна**, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувач має 8 наукових публікацій, зокрема: чотири наукових статті в наукових фахових виданнях, визнаних МОН України, чотири тези доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях:

1. Іванов П. В. Цивільно-правовий захист фірмових кольорів як торговельних марок: порівняльний аспект. *Право України*. 2022. № 12. С. 134-145. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2022-12-134>

2. Іванов П. В. До питання про поняття графічної ідентифікації учасників цивільних правовідносин. *Право України*. 2023. № 9. С. 168-178. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2023-09-168>

3. Іванов П. В. Захист прав інтелектуальної власності на логотип як торговельну марку в Україні та державах-членах ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 6. С. 67-73. DOI: <https://doi.org/10.33731/62023.293290>

4. Іванов П. В. Особливості захисту прав на логотип як промисловий зразок: вітчизняний та зарубіжний виміри. *Університетські наукові записки*. 2023. № 4. С. 49-57. DOI: <https://doi.org/10.37491/unz.95.5>

5. Іванов П. В. Правова природа графічних засобів ідентифікації користувачів соціальних мереж. Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 51): матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Переворськ, Польща, 12-13 червня 2023 р.) редкол.:

О. Яремко та ін., ГО «Наукова спільнота»; WSSG w Przeworsku. – Тернопіль: ФО-П Шпак В.Б. 2023. С. 77-81.

6. Іванов П. В. Перспективи використання та захисту прав на маски у цифрову епоху. *Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції*: тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 125-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 червня 2023 р.) За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2023. С. 100-103.

7. Іванов П. В. Фірмові шрифти як засіб ідентифікації учасників цивільних правовідносин. *Управління проєктами. перспективи розвитку проєктного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансферу технологій*: збірник наукових праць за матеріалами V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-24 березня 2023 р.). УДУНТ, УКРНЕТ, НДПВ НАПрН України, Дніпро: Юрсервіс, 2023. С. 412-417.

8. Іванов П. В. Підходи щодо законодавчого закріплення поняття «ідентифікації учасників цивільних відносин». *Актуальні проблеми юридичної науки. Політико-правові передумови європейської та євроатлантичної інтеграції України*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять другі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13 жовтня 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 111-113.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензентка – кандидатка юридичних наук, професорка, професорка кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Олена Юріївна ЧЕРНЯК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Зокрема, автор вказує на доцільність визначення ідентифікації особи як елемент правосуб'єктності учасника цивільних правовідносин, який дозволяє встановити тотожність (ідентифікувати) такого учасника (його поведінку чи об'єкти, які йому належать) задля здійснення та захисту належних йому суб'єктивних цивільних прав та охоронюваних законом інтересів. Зважаючи на саме розуміння ідентифікації, закладене автором, видається дещо спірним таке твердження, зважаючи на те, що правосуб'єктність, як категорія юридичної науки, слугує цілям визначення кола суб'єктів, які можуть бути учасниками правових відносин, тобто, мова йде про здатність мати права і обов'язки та здійснювати їх у встановленому порядку.

Автор власне зазначає, що «ідентифікація, з точки зору динаміки цивільних правовідносин, насамперед, слугує юридичним фактом, який спричиняє їх виникнення, зміну чи припинення». Не вдаючись до деталізації елементів правосуб'єктності, їх співвідношення із загальним та спеціальними цивільно-правовими статусами особи, вважаємо, що в цьому контексті, варто розглядати ідентифікацію не як юридичний факт, що спричиняє виникнення таких правовідносин, а передумову до юридичного факту, що може спричинити ті чи інші правовідносини. Тобто, за логікою автора, без належної ідентифікації

суб'єкта не буде підтверджено його спроможність, до прикладу, укласти договір, де договір власне є підставою виникнення прав та обов'язків. Ім'я фізичної особи чи назва юридичної особи самі по собі не можуть бути підставою, до прикладу, для виникнення договірного правовідношення.

2. Цінним, на нашу думку, є дослідження, проведене автором щодо визначення графічної ідентифікації учасників цивільних правовідносин як елементу айдентики (фірмового стилю). Досить детально автором визначено особливості та значення бренду, логотипу, фірмового слогану, фірмових кольорів та наборів фірмових шрифтів для айдентики компаній. Однак, зважаючи на зростаюче значення сьгодні особистих брендів лідерів думок, трендсеттерів, виникає питання про юридичні можливості захисту такої айдентики для фізичних осіб. Тим більше, що визначені автором функції фірмового стилю досить гармонійно вкладаються і в розуміння такого стилю для умовного лідера думок: диференціація – сприяє виокремленню конкретного лідера думок із загальної маси; ідентифікація – забезпечує впізнаваність лідера думок; імідж – формує певний позитивний імідж, який споживачі часто асоціюють з характеристиками продукції, яку може рекламувати або ж пропонувати лідер думок, або ж стилю життя. І, відповідно, паралельно виникає питання концепції захисту прав таких фізичних осіб, як пропонується автором для юридичних осіб через використання правового інструментарію як торговельної марки, промислового зразку, об'єкта авторського права, так і захисту економічної конкуренції».

Рецензентка – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Галина Володимирівна АНІКІНА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1) На думку автора, графічна ідентифікація, як об'єкт суб'єктивного цивільного права є зовнішнім проявом такого особистого немайнового блага, як індивідуальність (індивідуалізація) фізичної чи юридичної особи. У той же час, графічний об'єкт, в якому втілюється графічна ідентифікація, за умови відповідності умовам охороноздатності, може набувати ознак об'єкту права інтелектуальної власності. Особисте немайнове право на індивідуальність є невідчужуваним, не може бути відділене від особи носія, або вираженим в грошовому еквіваленті. Права інтелектуальної власності мають майнову цінність і є відчужуваними. У зв'язку з цим потребує додаткового пояснення як графічна ідентифікація поєднує в собі ці дві категорії (с. 77).

2) Здобувачем зроблено висновок, що для ефективного захисту графічної ідентифікації як зовнішнього прояву фірмового стилю доцільно використовувати такий правовий інструментарій її правової охорони як: торговельна марка, промисловий зразок, об'єкт авторського права, захист економічної конкуренції. Зі змісту роботи не зрозуміло чи може правова охорона графічної ідентифікації як зовнішнього прояву фірмового стилю здійснюватися за допомогою усіх цих об'єктів водночас, декількох чи одного з них. Доречно було б навести приклади охорони графічної ідентифікації учасників цивільних правовідносин за допомогою поєднання зазначених об'єктів інтелектуальної власності (с. 46).

3) В дисертаційному дослідженні значну увагу приділено цивільно-правовій охороні графічної ідентифікації як торговельної марки. У юридичній літературі наводиться широкий перелік видів торгівельних марок. Варто було б також зацентувати увагу на видах торговельних марок. Зокрема, виділяють:

графічні, зображувальні, світлові, звукові, ароматичні торгові марки. Цікаво було б зрозуміти до якого різновиду торгівельних марок автор пропонує відносити графічну ідентифікацію учасників цивільних правовідносин.

4) Зі змісту дисертаційного дослідження залишається незрозумілим чи може здійснюватися цивільно-правової охорона графічної ідентифікації учасників цивільних правовідносин як географічного зазначення?

5) На сьогодні створення об'єктів інтелектуальної власності є можливим за допомогою штучного інтелекту. Ця проблема є дуже актуальною і широко обговорюється в юридичній літературі. В підрозділі 2.4. «Створення засобів графічної ідентифікації учасників цивільних правовідносин» варто було приділити увагу цьому питанню».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака **Микола Олексійович СТЕФАНЧУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. У висновках до першого розділу роботи (сторінка 58) слушно стверджується, що «графічна ідентифікація учасників цивільних правовідносин є похідним від поняття вищого рівня – ідентифікації учасників цивільних правовідносин» та що «графічну ідентифікацію можна розглядати як форму ідентифікації учасників цивільних правовідносин, яка здійснюється використання простих для сприйняття, легких для запам'ятовування графічних об'єктів (логотип, фірмові кольори для юридичної особи, аватар для фізичної особи)». З огляду на це додаткового пояснення потребує питання, як графічна ідентифікація учасників цивільних правовідносин співвідноситься з похідними від такої ідентифікації поняттями, які згадуються у тексті роботи: ідентифікація суб'єкта; ідентифікація об'єкта; засіб ідентифікації; форма ідентифікації; метод ідентифікації (сторінки 19, 28–29).

2. Одним із пунктів наукової новизни, який виноситься на захист, є обґрунтування того, що графічна ідентифікація в цивільних правовідносинах може розглядатися як міра дозволеної поведінки, тобто, як сукупність правомочностей, які охоплюються змістом права на індивідуальність та полягають у можливостях: створення, володіння та зміни своєї графічної ідентифікації; використання своєї графічної ідентифікації в цивільних правовідносинах; розпорядження своєю графічною ідентифікацією шляхом надання дозволу іншим на її використання; захисту графічної ідентифікації від порушення, зокрема у виді неуповноваженого її використання чи спотворення (сторінка 17). З цього приводу додаткового пояснення потребує те, як суб'єкти можуть на практиці реалізувати вказані активні правомочності.

3. У роботі слушно визначається поняття «засоби графічної ідентифікації», під якими розуміються об'єкти графічного дизайну, результати творчої художньої праці, що використовуються із комерційними та/або некомерційними цілями у діяльності юридичних та фізичних осіб одночасно

онлайн та офлайн, з метою ідентифікації відповідного суб'єкта, його товарів та послуг, інформування про нього та здійснення комунікації між таким суб'єктом і будь-якою іншою особою, яка візуально, розумово та образно сприймає відповідні об'єкти (сторінка 17). У зв'язку з цим додаткового роз'яснення потребує співвідношення правових режимів таких об'єктів графічного дизайну як, одночасно, «результатів творчої художньої праці» та «засобів графічної ідентифікації».

4. У третьому розділі роботи, який присвячений цивільно-правова охорона графічної ідентифікації, послідовно розкривається така охорона за допомогою авторського права (3.1. Цивільно-правова охорона графічної ідентифікації як об'єкту авторського права) права на торговельну марку (3.2. Цивільно-правова охорона графічної ідентифікації як торговельної марки), права на промисловий зразок (3.3. Цивільно-правова охорона графічної ідентифікації як промислового зразку), захисту від недобросовісної конкуренції (3.4. Цивільно-правова охорона графічної ідентифікації від недобросовісної конкуренції). При цьому автор приходять до висновків про переваги та особливості кожного виду цивільно-правової охорони (сторінки 163–164) та доцільність їх поєднання (сторінка 108). Це, у свою чергу, зумовлює необхідність додаткового роз'яснення співвідношення вказаних правових режимів графічної ідентифікації з метою вироблення рекомендацій щодо вироблення оптимальної стратегії охорони графічної ідентифікації на практиці.

5. Відповідно до п.1, ч.2, ст. 11 ЦК України підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Стаття 437 ЦК України зазначає, що авторське право виникає у його автора в момент створення твору. При цьому, статті 440, 1007, 1012, 1013 передбачають можливість автора укласти договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності та/або договір про передання майнових прав інтелектуальної власності за яким майнові права інтелектуальної власності на твір, створений за замовленням, переходять до замовника з моменту створення твору у повному складі, якщо інше не передбачено договором чи законом.

Проте відкритим залишається питання про те, чи буде об'єктом авторського права у розумінні зазначених вище статей твір, створений за допомогою новітніх технологій із залученням штучного інтелекту? У кого в такому випадку виникатиме право на розпорядження таким твором і чи може бути такий договір визнано нікчемним?».

Офіційна опонентка – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету **Інна В'ячеславівна ЗАЙЦЕВА-КАЛАУР**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Під час свого дослідження автор неодноразово наголошує на особливостях правової охорони і захисту від недобросовісної конкуренції прав інтелектуальної власності у сфері графічного дизайну та засобів графічної ідентифікації, ключові з яких (логотипи, брендмарки), що зазвичай реєструються та охороняються як торговельні марки, промислові зразки тощо.

При цьому залишається відкритим питання захисту новостворених графічних об'єктів за допомогою штучного інтелекту.

Додатково хотілось би почути думку автора якими способами має захищатись правоволоділець від посягань штучного інтелекту на його охоронювані права інтелектуальної власності в сфері графічного дизайну.

2. Дисертація наповнена практичними рекомендаціями щодо захисту та охорони прав інтелектуальної власності у сфері графічного дизайну. Саме тому логічним було б фіналізувати усі пропозиції у вигляді конкретного типового договору (як окремого додатку до дисертаційної роботи) або ж систематизувати рекомендації щодо стандартних положень у договорах про створення графічного дизайну на замовлення у формі практичних рекомендацій для суб'єктів господарювання щодо розробки, реєстрації та захисту своїх графічних ідентифікаційних елементів.

3. В роботі проведено аналіз ключових проблем охорони і захисту прав інтелектуальної власності у сфері графічної ідентифікації. На нашу думку доречно було б більш глибоко проаналізувати актуальні правові проблеми пов'язані із реєстрацією торговельних марок в умовах глобалізації та інтернет-комерції. Зокрема, питання трансграничної охорони та специфіки вирішення спорів у міжнародних арбітражах».

Голова ради – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Світлана Дмитрівна ГРИНЬКО**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» **5** членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **Іванову Павлу Володимировичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

**Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.049**

Світлана ГРИНЬКО